

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET VRBICA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 32540/05)

PRESUDA

STRASBOURG

1. travnja 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Vrbica protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Khanlar Hajiyeu,
g. Dean Spielmann,
g. Sverre Erik Jebens,
g. Giorgio Malinverni,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. André Wampach, *zamjenik tajnika odjela*,
nakon vijećanja zatvorenog za javnost 11. ožujka 2010.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 32540/05) protiv Republike Hrvatske što ga je 26. kolovoza 2005. crnogorski državljanin g. Marko Vrbica ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupali su g. S. Rožman i gđa M. Oredić iz Odvjetničkog ureda Rožman i Oredić, odvjetnici iz Karlovca. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 17. studenoga 2007. predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima glede imovine, poštenog suđenja i djelotvornog pravnog sredstva. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

4. Vlada Crne Gore, koja je obaviještena o svome pravu da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. stavak 2.(a) Poslovnika), to pravo nije iskoristila.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1937. godine i živi u Cetinju (Crna Gora).

6. Dana 15. listopada 1991. Osnovni sud u Titogradu donio je presudu br. P-437/87 kojom je naložio tvrtkama C.O. i P. – objema osnovanim prema hrvatskome pravu i sa sjedištem u Hrvatskoj – da podnositelju zahtjeva solidarno isplate naknadu štete u ukupnom iznosu od 600.000

jugoslavenskih dinara zbog ozljeda koje je pretrpio u prometnoj nesreći, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. Presuda je postala pravomoćnom 6. siječnja 1992.

A. Postupak za priznanje strane presude

7. Dana 16. listopada 2001. podnositelj zahtjeva pokrenuo je izvanparnični postupak pred Općinskim sudom u Koprivnici sa zahtjevom da se naprijed spomenuta strana presuda prizna u Hrvatskoj.

8. Dana 20. studenoga 2001. Općinski je sud prihvatio podnositeljev zahtjev i donio rješenje o priznanju presude crnogorskoga suda.

9. Dana 4. ožujka 2002. podnositelj zahtjeva zatražio je da se to rješenje ispravi jer je u njemu bilo netočno navedeno da je poslovni broj priznate presude bio P-437/97, umjesto P-437/87.

10. Dana 13. ožujka 2002. Općinski sud u Koprivnici donio je rješenje kojim je ispravio pogrešku. Dostavio ga je punomoćnicima podnositelja zahtjeva dva dana nakon toga.

B. Prvi ovršni postupak

11. U međuvremenu, to jest 3. prosinca 2001. podnositelj zahtjeva pokrenuo je ovršni postupak pred Općinskim sudom u Koprivnici protiv tvrtki C.O. i P. podnošenjem prijedloga za ovrhu priznate presude.

12. Dana 6. veljače 2002. sud je izdao rješenje o ovrsi naplatom sredstava s bankovnih računa ovršenika.

13. Ovršenici su se žalili tvrdeći da se broj P-437/97 u rješenju o ovrsi navodi kao broj priznate presude, dok je zapravo točan broj presude čija se ovrha traži bio P-437/87. U svome odgovoru, podnositelj zahtjeva ustvrdio je da rješenje o ovrsi sadrži pogrešku u pisanju, da je podnio zahtjev za njegovo ispravljanje, te da je postupak po tom zahtjevu još u tijeku.

14. Dana 16. travnja 2002. Županijski sud u Koprivnici ukinuo je rješenje o ovrsi od 6. veljače 2002. i predmet vratio na ponovni postupak. Utvrdio je da rješenje o priznanju strane presude doista sadrži broj P-437/97 kao broj priznate presude, dok je broj presude čija se ovrha traži zapravo P-437/87. Sud je primijetio da je ta nepodudarnost možda posljedica pogreške u pisanju, ali je unatoč tome ukinuo rješenje o ovrsi, dajući prednost načelu stroge formalne zakonitosti u ovršnom postupku. Drugostupanjsko je rješenje punomoćnicima podnositelja zahtjeva dostavljeno 10. svibnja 2002.

15. U ponovljenom postupku, dana 13. lipnja 2002., Općinski sud u Koprivnici donio je zaključak, koji su punomoćnici podnositelja zahtjeva primili nakon četiri dana, kojim je podnositelja zahtjeva pozvao da u roku od petnaest dana dostavi urednu ovršnu ispravu (to jest, presudu koja ima isti broj za koji se navodi da je broj priznate presude u rješenju od 20. studenoga 2001.) ili ispravljeno rješenje o priznanju.

16. Budući da podnositelj zahtjeva to nije učinio, dana 6. kolovoza 2002. sud je odbacio njegov ovršni prijedlog.

17. Podnositelj zahtjeva žalio se priloživši sudsko rješenje o ispravku od 13. ožujka 2002. (vidi stavak 10. ove presude).

18. Dana 17. rujna 2002. Županijski sud u Koprivnici odbio je žalbu podnositelja zahtjeva. Utvrdio je da je prvostupanjsko rješenje o odbacivanju ovršnog prijedloga bilo opravdano, zbog toga što podnositelj zahtjeva nije udovoljio zahtjevu prvostupanjskog suda iako je to mogao učiniti jer je u relevantno vrijeme raspolagao ispravkom rješenja. Drugostupanjsko je rješenje punomoćnicima podnositelja zahtjeva dostavljeno 15. listopada 2002.

19. Podnositelj zahtjeva potom je protiv tog rješenja podnio ustavnu tužbu, koju je Ustavni sud Republike Hrvatske odbio 17. rujna 2004.

C. Drugi ovršni postupak i građanski postupak radi proglašenja ovrhe nedopuštenom

1. Drugi ovršni postupak

20. U međuvremenu, to jest 24. prosinca 2002. podnositelj zahtjeva pokrenuo je protiv ovršenika drugi ovršni postupak pred Općinskim sudom u Koprivnici tako što je ponovno podnio ovršni prijedlog zajedno s ispravljenim rješenjem o priznaju.

21. Dana 7. ožujka 2003. sud je izdao rješenje o ovrsi naplatom sredstava s bankovnih računa ovršenika.

22. Ovršenici su se žalili, tvrdeći da je u odnosu na ovrhu nastupila zastara jer je zastarni rok od deset godina od pravomoćnosti presude čija se ovrha tražila protekao 6. siječnja 2002. Sud ih je u odgovoru uputio da, na temelju Ovršnoga zakona, protiv podnositelja zahtjeva pred njime mogu pokrenuti posebni građanski postupak radi proglašenja ovrhe nedopuštenom.

23. Nakon što je taj građanski postupak okončan na štetu podnositelja zahtjeva (vidi stavke 25. do 29. ove presude), dana 10. prosinca 2004. Općinski sud u Koprivnici donio je rješenje o obustavi ovršnog postupka.

24. Podnositelj zahtjeva se žalio, ali žalbu mu je 25. siječnja 2005. Županijski sud u Koprivnici odbio.

2. Građanski postupak radi proglašenja ovrhe nedopuštenom

25. Dana 19. svibnja 2003. ovršenici, tvrtke C.O. i P., podnijeli su Općinskom sudu u Koprivnici građansku tužbu protiv podnositelja zahtjeva tražeći proglašenje ovrhe nedopuštenom.

26. Dana 8. lipnja 2004. Općinski sud u Koprivnici donio je presudu u korist tužitelja, utvrdivši da je u odnosu na ovrhu nastupila zastara, pa je ona time nedopuštena.

27. Dana 28. rujna 2004. Županijski sud u Koprivnici odbio je žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu.

28. Sudovi su utvrdili da podnositelj prijedlog za priznanje strane presude od 16. listopada 2001., kojim je pokrenut odgovarajući izvanparnični postupak, nije prekinuo rok zastare u kojemu se mogla tražiti ovrha priznate presude. Sudovi su tako odlučili zbog toga što su smatrali da ovršenik nije bio stranka u tom postupku, pa stoga nije ni znao da je ovrhovoditelj poduzeo korake radi ovrhe presude. Sudovi su napomenuli i da podnositelj zahtjeva nije iskoristio priliku pokretanja ovršnog postupka neposredno – što je radnja koja bi zasigurno prekinula rok zastare – u kojem bi se slučaju o priznanju ovršne isprave moglo odlučiti usput, kao o prethodnom pitanju u tom postupku. Na kraju, sudovi su napomenuli da je podnositelj zahtjeva pokrenuo prvi ovršni postupak unutar zastarnog roka od deset godina, ali da je taj postupak okončan rješenjem o odbacivanju njegovog ovršnog prijedloga, što znači da, na temelju članka 389. stavka 2. Zakona o obveznim odnosima, on nije prekinuo rok zastare.

29. Podnositelj zahtjeva potom je podnio ustavnu tužbu protiv drugostupanjske presude, ustvrdivši da su mu povrijeđena ustavna prava na pošteno suđenje, jednakost i imovinu. Dana 20. travnja 2005. Ustavni sud odbio je njegovu ustavnu tužbu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Zakon o obveznim odnosima

30. Zakon o obveznim odnosima (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, br. 29/1978, 39/1985 i 57/1989, te Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/1991, s naknadnim izmjenama i dopunama) predviđao je kako slijedi:

Članak 379. stavak 1.

Potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog organa

"Sva potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog organa ... zastarijevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastare.

Član 388.**Podizanje tužbe**

"Zastarijevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja"

Članak 389.**Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe**

"(1) Prekid zastarijevanja izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja, smatra se da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe ili radnje koju je poduzeo.

(2) Isto tako, smatra se da nije bilo prekida ako vjerovnikova tužba ili zahtjev bude odbačen ili odbijen, ili ako isposlovana ili poduzeta mjera izvršenja ili osiguranja bude poništena."

Članak 390. stavak 1.**Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti**

"Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kojega drugog uzroka koji se ne tiče biti stvari, pa vjerovnik podigne ponovo tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravomoćnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarijevanje prekinuto prvom tužbom."

B. Ovršni zakon*1. Mjerodavne odredbe*

31. Mjerodavni dio Ovršnog zakona (Narodne novine Republike Hrvatske br. 57/1996, 29/1999, 42/2000, 173/2003, 194/2003, 151/2004, 88/2005, 121/2005 i 6720/08), u obliku u kojem je bio na snazi u relevantno vrijeme, predviđao je kako slijedi:

Članak 11. stavak 1.**Pravni lijekovi**

"(1) Protiv rješenja donesenoga u prvom stupnju može se izjaviti žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno."

Članak 17.**Ovrha odluke stranoga suda**

"Ovrha na temelju odluke stranoga suda može se odrediti i provesti u Republici Hrvatskoj samo ako ta odluka ispunjava pretpostavke za priznanje i ovrhu propisane međunarodnim sporazumom ili zakonom."

Članak 19. stavak 1.**Primjena odredaba drugih zakona**

"U ovršnom postupku ... na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno."

Članak 33. stavak 1.**Potvrda o ovršnosti**

"Ako se prijedlog za ovrhu podnosi sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, uz prijedlog se podnosi ovršna isprava, u izvorniku ili ovjerovljenom prijepisu, na kojoj je stavljena potvrda o ovrši,"

2. Sudska praksa Vrhovnoga suda

U svojim odlukama br. Gzz 22/00-2 od 5. srpnja 2000. Vrhovni je sud na sljedeći način protumačio članak 33. stavak 1. Ovršnoga zakona:

"Odredbom čl. 33. st. 1. Ovršnog zakona ... je propisano: 'Ako se prijedlog za ovrhu podnosi sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, uz prijedlog se podnosi ovršna isprava, u izvorniku ili ovjerovljenom prijepisu, na kojoj je stavljena potvrda ovršnosti ...'. Iz navedene odredbe proizlazi da se uz prijedlog za ovrhu ne podnosi ovršna isprava na kojoj je stavljena potvrda o ovršnosti, kad se prijedlog za ovrhu [podnosi i] temelji na odluci suda koji je odlučivao o tražbini [u prvom stupnju]."

C. Zakon o parničnom postupku

32. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, br. 4/1977, 36/1977 (ispravak), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991, te Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008 i 123/2008), u obliku u kojem je bio na snazi u relevantno vrijeme, predviđao je kako slijedi:

Članak 109.

"(1) ...

(2) Kad sud vrati podnesak podnosiocu radi ispravka ili dopune, odredit će rok za ponovno podnošenje podneska.

(3) ...

(4) Smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku; a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se."

Članak 352. stavak 1

"U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice niti predlagati novi dokazi osim ako se oni odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka zbog kojih se žalba može izjaviti. "

**Ponavljanje postupka u povodu konačne presude
Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu o
povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode****Članak 428.a**

"(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode."

D. Zakon o rješavanju sukoba zakona*1. Mjerodavne odredbe*

33. Mjerodavni dio Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 43/1982 i 72/1982, te Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/1991) glasi kako slijedi:

Članak 101. stavak 5.

"Ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo s učinkom za taj postupak."

2. Sudska praksa Vrhovnog suda

34. U svojim odlukama br. GŽ 6/1992-2 od 19. kolovoza 1992., GŽ 2/1995-2 od 14. lipnja 1995. i GŽ-4/1995-2 od 15. lipnja 1995. Vrhovni je sud utvrdio da su niži sudovi povrijedili načelo kontradiktornosti u izvanparničnom postupku za priznanje strane presude jer prijedlog za priznanje nisu dostavili dužniku, niti su održali ročište prije donošenja odluke.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

35. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da mu je zbog toga što su domaći sudovi odbili izvršiti priznatu stranu presudu od 15. listopada 1991. povrijeđeno pravo na mirno uživanje vlasništva. Pozvao se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, koji glasi kako slijedi:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

36. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

37. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. *Je li došlo do miješanja u mirno uživanje 'vlasništva'*

(a) Tvrdnje stranaka

38. Vlada je prvo ustvrdila da u predmetu ništa ne upućuje na to da je došlo do miješanja u prava vlasništva podnositelja zahtjeva. Vlada je ustvrdila da nemogućnost ovrhe presude zbog zastare ne predstavlja miješanje u smislu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Objasnila je da protekom zastarnog roka prestaje pravo vjerovnika da prisilno ostvaruje svoju tražbinu, s time da je taj rok određen jasnim zakonskim propisima, a nastup zastare ne ovisi o nekoj radnji ili aktu državne vlasti. Osim toga, ukoliko dužnik ispuni svoju obvezu nakon proteka zastarnog roka, on ne može tražiti povrat onoga što je dao. Isto tako, dužnik se mora sam pozvati na protek zastarnog roka, jer sud ne vodi računa o zastari po službenoj dužnosti, već isključivo na prigovor dužnika. Stoga je Vlada ustvrdila da tražbina podnositelja zahtjeva i dalje postoji, no zbog proteka zakonskog roka unutar kojeg on nije poduzimao pravne radnje radi njenog ostvarivanja, više ju ne može ostvarivati putem suda. Zbog tog razloga, Vlada je ustvrdila da njegova tražbina nije ugašena niti ograničena, te da stoga nije došlo do oduzimanja ili kontrole vlasništva od strane državnih vlasti.

39. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je na temelju rješenja Općinskog suda u Koprivnici o priznanju pravomoćne presude Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991. stekao nesporno i dospjelo potraživanje naknade štete prema tvrtkama C.O. i P., drugim riječima, novčano pravo. Time što su odbili izvršiti tu presudu, hrvatski su mu sudovi onemogućili ostvariti stečeno novčano pravo, čime su mu povrijedili pravo na mirno uživanje vlasništva zaštićeno člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

(b) Ocjena Suda

40. Sud ponavlja da se podnositelj zahtjeva može pozvati na povredu članka 1. Protokola br. 1 samo ukoliko su osporavane odluke vezane uz njegovo ili njezino "vlasništvo" u smislu te odredbe. "Vlasništvo" može biti "postojeće vlasništvo" ili potraživanja koja su dovoljno utemeljena da se mogu smatrati "imovinom". Potraživanje se može smatrati "imovinom" samo ako je dovoljno utemeljeno da bi bilo ovršivo (vidi, na primjer, *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, 9. prosinca 1994., § 59, Serija A br. 301-B). Budući da je potraživanje podnositelja zahtjeva u ovome predmetu priznato pravomoćnom presudom Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991., koja je naknadno priznata u Hrvatskoj rješenjem Općinskog suda u Koprivnici od 20. studenoga 2001., Sud smatra da je podnositeljevo potraživanje dovoljno utemeljeno da se može smatrati "imovinom" zaštićenom člankom 1. Protokola br. 1.

41. Sud uz to konstatira da je podnositelj zahtjeva pokrenuo ovršni postupak radi ovrhe naprijed spomenute strane presude donesene u njegovu korist, ali na koncu je Općinski sud u Koprivnici tu ovrhu 8. lipnja 2004. proglasio nedopuštenom zbog zastare, jer je protekao rok od deset godina u kojemu se ovrha mogla zatražiti. U vezi s time, Sud podsjeća da

nemogućnost provođenja ovrhe pravomoćne presude donesene u korist podnositelja zahtjeva predstavlja miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva, kao što je to navedeno u prvoj rečenici prvog stavka članka 1. Protokola br. 1 (vidi, između ostalih izvora prava, *Burdov v. Russia*, br. 59498/00, § 40, ECHR 2002-III, te *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina*, br. 41183/02, § 48, ECHR 2006-XII). U tim okolnostima, Sud smatra da je u ovome predmetu došlo do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njegovoga "vlasništva".

2. Je li miješanje bilo "predviđeno zakonom"

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

42. Vlada je ustvrdila da je miješanje bilo predviđeno zakonom jer je bilo utemeljeno na članku 379. stavku 1. i članku 389. stavku 1. Zakona o obveznim odnosima koji je propisivao da sva potraživanja koja su utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom zastarijevaju za deset godina, odnosno da se za prekid zastare izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom pravnom radnjom smatra da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe. Tumačeći te odredbe, domaći su sudovi utvrdili da podnošenje prijedloga za priznanje strane presude ne predstavlja radnju vjerovnika koja bi imala za posljednicu prekid zastare u smislu članka 388. Zakona o obveznim odnosima, jer niti je poduzeta protiv dužnika, niti je usmjerena na utvrđivanje, osiguranje ili ostvarenje potraživanja. Prema tome, u trenutku kad je podnositelj zahtjeva podnio prijedlog za priznanje strane presude nije nastupio prekid zastare. Zastarni se rok mogao prekinuti samo podnošenjem ovršnog prijedloga unutar tog roka.

43. Iako je podnositeljev prvi ovršni prijedlog podnesen prije proteka zastarnog roka, taj prijedlog nije mogao prekinuti zastarni rok jer se, prema članku 389. stavku 1. Zakona o obveznim odnosima, smatralo da zastarni rok nije prekinut ako je vjerovnik odustao od tužbe. U vezi s time, Vlada je naglasila da je svojim zaključkom od 13. lipnja 2002. Općinski sud u Koprivnici podnositelja zahtjeva pozvao da ispravi svoj ovršni prijedlog pritom ga izričito upozorivši da će se u protivnome on smatrati povučenim. Budući da podnositelj zahtjeva nije postupio u skladu s tim zaključkom, smatralo se da je odustao od ovršnog prijedloga. Prema tome, nije nastupio prekid zastarnoga roka.

44. Što se tiče primjenjivosti članka 390. stavka 1. na ovaj predmet (članka koji predviđa iznimku od članka 389. stavka 2. istoga Zakona u situacijama kada se zastarni rok prekida čak i ako se vjerovnikova tužba odbaci), Vlada je prvo istaknula da ocjenu o tome jesu li ispunjene pretpostavke za primjenu tog članka donose domaći sudovi. U tom smislu, Vlada je ponovila da prema sudskoj praksi Suda, zadaća Suda nije preuzeti

ulogu domaćih sudova, te da je rješavanje problema tumačenja domaćeg zakonodavstva prvenstveno zadaća domaćih vlasti, osobito sudova. Uz to je ustvrdila da se ovaj članak prvenstveno odnosi na situacije kad je vjerovnikova tužba odbačena zbog nenadležnosti (na što upućuje i naslov članka). Međutim, u ovome predmetu, u svome rješenju od 6. kolovoza 2002. Općinski sud u Koprivnici nije odbacio podnositeljev ovršni prijedlog "*zbog nenadležnosti ili kojeg drugog razloga koji se ne tiče biti stvari*", kako predviđa članak 390. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, već zbog toga što je podnositelj zahtjeva odustao od ovršnog prijedloga u smislu članka 389. stavka 1. tog Zakona. Zastara, stoga, nije mogla biti prekinuta podnošenjem prvog ovršnog prijedloga. Vlada je na kraju istaknula da se podnositelj zahtjeva nikada nije pozvao na članak 390. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima niti u jednom od spomenutih postupaka.

(ii) *Podnositelj zahtjeva*

45. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da u ovome predmetu "pravomoćna sudska odluka" u smislu članka 379. stavka 1. na koju se odnosi rok zastare od deset godina nije bila presuda Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991., kao što su to domaći sudovi i Vlada pogrešno smatrali, već odluka Općinskog suda u Koprivnici o priznanju te presude od 20. studenoga 2001. Budući da je to tako, nije se moglo tvrditi da podnositelj zahtjeva nije zatražio ovrhu unutar zastarnog roka od deset godina, kao što su smatrali domaći sudovi.

46. Što se tiče Vladine tvrdnje da je njegov prvi ovršni prijedlog odbačen zbog toga što nije postupio po uputi Općinskog suda u Koprivnici od 13. lipnja 2002. da dostavi ispravak rješenja o priznanju, podnositelj zahtjeva pozvao se na sudsku praksu Vrhovnog suda razvijenu u vezi s člankom 33. Ovršnoga zakona, prema kojoj ovrhovoditelj nije obvezan uz ovršni prijedlog dostaviti ovršnu ispravu, ako je ovršnu ispravu (to jest odluku koja se treba ovršiti) donio sam sud pred kojim se ovrha traži. Budući da je u ovome predmetu, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, ovršnu ispravu predstavljalo rješenje o priznanju Općinskog suda u Koprivnici, a ne presuda Osnovnog suda u Titogradu, te s obzirom na činjenicu da je ovrhu zatražio pred tim istim Općinskim sudom u Koprivnici, upravo je sud imao dužnost da na vlastitu inicijativu pribavi i ispravi rješenje o priznanju.

47. Podnositelj zahtjeva uz to je ustvrdio da, čak i kad bi se pretpostavilo da je ovršna isprava presuda Osnovnog suda u Titogradu, kao što je to ustvrdila Vlada, miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva unatoč tome ne bi bilo zakonito.

48. U vezi s time, podnositelj zahtjeva prvo je ustvrdio da su domaći sudovi pogrešno primijenili domaće pravo kad su presudili da pokretanje postupka za priznanje strane presude ne predstavlja "*vjerovnikovu radnju*

poduzetu protiv dužnika radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja njegovoga prava" u smislu članka 388. Zakona o obveznim odnosima, koja bi mogla prekinuti rok zastare. Podnositelj zahtjeva objasnio je da je to tako jer se strana presuda nije mogla ovršiti prije nego što je bila priznata u Hrvatskoj. Pokretanje postupka za priznanje strane presude bilo je, dakle, potrebni preduvjet za njezinu ovrhu.

49. Podnositelj zahtjeva uz to se pozvao na propust domaćih sudova da primijene članak 390. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, iako su za primjenu tog članka u njegovome predmetu bili ispunjeni svi uvjeti. Naime, njegov prvi ovršni prijedlog odbačen je 6. kolovoza 2002. zbog toga što navodno nije postupio u skladu sa zaključkom Općinskog suda u Koprivnici od 13. lipnja 2002., to znači, zbog razloga koji se nije odnosio na bit predmeta. U svome rješenju od 6. kolovoza 2002. Općinski sud u Koprivnici nije proglasio njegov ovršni prijedlog povučenim, na što upućuje Vlada, a što bi moglo dovesti do zaključka da je od njega "odustao", u smislu članka 389. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima. Naime, dotični je sud njegov ovršni prijedlog izrijekom odbacio, što je bio prvi uvjet za primjenu članka 390. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima. Nadalje, s obzirom na to da je svoj drugi ovršni prijedlog podnio 24. prosinca 2002., to jest unutar roka od tri mjeseca od 15. listopada 2002., datuma pravomoćnosti rješenja od 6. kolovoza 2002. kojim je odbačen njegov prvi ovršni prijedlog, to znači da je bio ispunjen i drugi uvjet za primjenu članka 390. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima. Iz toga slijedi da se rok zastare trebao smatrati prekinutim 3. prosinca 2001., kad je podnio svoj prvi ovršni prijedlog. To se dogodilo unutar roka od deset godina od pravomoćnosti presude Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991., koja je postala pravomoćnom 6. siječnja 1992.

50. Polazeći od tih okolnosti, podnositelj zahtjeva ustvrdio je da se miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva ne može smatrati zakonitim.

(b) Ocjena Suda

51. Sud ponavlja da je prvi i najvažniji zahtjev iz članka 1. Protokola br. 1 taj da svako miješanje javne vlasti u mirno uživanje vlasništva treba biti zakonito (vidi *Iatridis v. Greece* [GC], br. 31107/96, § 58, ECHR 1999-II). U tom pogledu, Sud se slaže s Vladom da su odluke domaćih sudova u ovome predmetu imale pravnu osnovu u domaćem pravu, jer se njihovo odbijanje da dopuste ovrhu strane presude donesene u korist podnositelja zahtjeva temeljilo na članku 379. stavku 1. i članku 389. Zakona o obveznim odnosima.

52. Sud, međutim, ponavlja i da postojanje pravne osnove samo po sebi nije dovoljno da se zadovolji načelo zakonitosti, koje pretpostavlja i da primjenjive odredbe domaćega prava trebaju u dovoljnoj mjeri biti

dostupne, precizne i predvidive u primjeni. To načelo nalaže Sudu i da provjeri je li način na koji su domaći sudovi tumačili i primjenjivali domaće pravo doveo do posljedica koje su u skladu s načelima Konvencije (vidi, na primjer, *Apostolidi and Others v. Turkey*, br. 45628/99, § 70, 27. ožujka 2007., te *Nacaryan and Deryan v. Turkey*, br. 19558/02 i 27904/02, § 58, 8. siječnja 2008.).

53. S tim u vezi, Sud prvo primjećuje da su domaći sudovi primijenili naprijed spomenute odredbe Zakona o obveznim odnosima na temelju svoga prethodnog utvrđenja da pokretanje postupka za priznanje strane presude ne predstavlja pravnu radnju vjerovnika u smislu članka 388. istoga Zakona koja može prekinuti rok zastare. Dakle, domaći su sudovi smatrali da desetogodišnji rok zastare propisan člankom 379. stavkom 1. Zakona o obveznim odnosima u kojemu se mogla zatražiti ovrha presude nije bio prekinut kad je podnositelj zahtjeva dana 16. listopada 2001. Općinskom sudu u Koprivnici podnio prijedlog za priznanje presude Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991. Uzevši u obzir članak 389. Zakona o obveznim odnosima, domaći su sudovi smatrali da se tijekom roka zastare nije mogao prekinuti ni kada je podnositelj zahtjeva podnio svoj prvi ovršni prijedlog 3. prosinca 2001. zbog toga što je taj prijedlog na koncu odbačen jer podnositelj zahtjeva nije poštivao rok što mu ga je odredio prvostupanjski sud za dostavu ispravka rješenja o priznanju (vidi stavak 28. ove presude).

54. Sud nadalje primjećuje da su domaći sudovi svoj stav da pokretanje postupka za priznanje strane presude ne predstavlja pravnu radnju vjerovnika u smislu članka 388. Zakona o obveznim odnosima temeljili na svojoj pretpostavci da ovršenik nije bio stranka u tom postupku, pa stoga nije ni znao da je ovrhovoditelj poduzeo korake radi ovrhe presude. Međutim, ta je pretpostavka u proturječju s utvrđenom sudskom praksom Vrhovnog suda prema kojoj postupak za priznanje strane presude nije *ex parte*, već kontradiktorni postupak u kojemu ovršenik mora biti obaviješten o njegovome pokretanju i mora mu se omogućiti da u njemu sudjeluje (vidi stavak 34. ove presude). Istina je da tvrtke C.O. i P., kao ovršenici, nisu sudjelovale u postupku za priznanje strane presude što ga je pokrenuo podnositelj zahtjeva. Međutim, to se dogodilo isključivo zbog toga što ih Općinski sud u Koprivnici nije obavijestio o tome da je podnositelj zahtjeva pokrenuo taj postupak. Iako taj propust Općinskog suda u Koprivnici nije smio imati negativne posljedice na podnositelja zahtjeva, isti ga je sud, u građanskom postupku što su ga pokrenule tvrtke C.O. i P. radi proglašenje nedopuštenom ovrhe koja se vodila protiv njih, upotrijebio kako bi opravdao svoje odbijanje ovrhe presude u korist podnositelja zahtjeva (vidi stavke 25. do 29. ove presude).

55. Štoviše, čak i ako se zanemare okolnosti vezane uz domaće pravo, Sud utvrđuje neodrživim stajalište domaćih sudova da pokretanje postupka za priznanje strane presude ne prekida rok zastare. Kad bi se takvo stajalište

prihvatilo, to bi moglo dovesti do situacije u kojoj bi ovrhovoditelj mogao izgubiti pravo na ovrhu strane presude zbog mogućeg odugovlačenja postupka za njeno priznanje, to jest, zbog razloga koji su izvan njegove kontrole. Takva bi situacija ozbiljno ugrozila načelo pravne sigurnosti i bila bi suprotna načelu vladavine prava.

56. Prethodno izneseni razlozi Sudu su dovoljni da zaključi da sporno miješanje u obliku presude Općinskog suda u Koprivnici od 8. lipnja 2004. nije bilo u skladu s načelom zakonitosti, čime je prekršen članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, jer način na koji je taj sud tumačio i primijenio mjerodavno domaće pravo, a osobito članak 388. Zakona o Obveznim odnosima, nije bio predvidiv podnositelju zahtjeva, koji je mogao opravdano očekivati da će pokretanje postupka za priznanje strane presude prekinuti rok zastare (vidi, na primjer i *mutatis mutandis*, *Nacaryan and Deryan*, prethodno citirano, §§ 51-60, te *Fokas v. Turkey*, br. 31206/02, §§ 42-44, 29. rujna 2009.)

57. Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

58. Podnositelj zahtjeva uz to je prigovorio da odbijanje hrvatskih sudova da dopuste ovrhu priznate strane presude od 15. listopada 1991. bilo protivno članku 6. stavku 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud ... ispita njegov slučaj."

59. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

60. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

61. Sud ponavlja da članak 6. stavak 1. Konvencije svakome jamči pravo da pred sud iznese bilo koji zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obveze; time je u njega ugrađeno "pravo na sud", čiji je jedan vid pravo na pristup, to jest, pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima. Međutim, to bi pravo bilo iluzorno kad bi domaći pravni sustav države ugovornice dopustio da pravomoćne, obvezujuće sudske odluke ostanu neprovedive na štetu jedne stranke. Bilo bi nezamislivo da članak 6. stavak 1. s jedne strane iscrpno opisuje postupovna jamstva koja se pružaju strankama u sporu, to jest, postupak koji je pošten,

javan i brz, a da se pritom ne štiti provedba sudskih odluka. Tumačiti članak 6. na način kao da se tiče isključivo pristupa sudu i vođenja postupka vjerojatno bi dovelo do situacija koje nisu u skladu s načelom vladavine prava koje su se države ugovornice obvezale poštivati prilikom ratificiranja Konvencije. Ovrha presude koju je donio bilo koji sud mora se stoga smatrati sastavnim dijelom "sudeња" u smislu članka 6. (vidi *Hornsby v. Greece*, 19. ožujka 1997., § 40, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II).

62. Kad je pak riječ o okolnostima ovoga predmeta, Sud primjećuje da su domaći sudovi odbili ovršiti pravomoćnu i ovršnu presudu Osnovnog suda u Titogradu od 15. listopada 1991. donesenu u korist podnositelja zahtjeva, koja je u Hrvatskoj priznata 20. studenoga 2001., jer su smatrali da je protekao rok zastare od deset godina utvrđen člankom 379. stavkom 1. Zakona o obveznim odnosima u kojemu je podnositelj zahtjeva mogao zatražiti ovrhu. Stoga se, prema mišljenju Suda, za presudu Općinskog suda u Koprivnici od 8. lipnja 2004. kojom je nedopuštenom proglašena ovrha prethodno spomenute presude crnogorskog suda može smatrati da nameće ograničenje podnositeljevu pravu na pristup sudu. Sud stoga mora ispitati je li podnositeljevo pravo na pristup sudu tom odlukom na neprimjeren način ograničeno.

63. U vezi s time, Sud prvo ponavlja da pravo na pristup sudu nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po sâmoj svojoj naravi zahtijeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. Međutim, ta ograničenja ne smiju ograničiti niti umanjiti pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sâma bît prava. Osim toga, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju te ako ne postoji razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastojao ostvariti (vidi, na primjer, *Ashingdane v. the United Kingdom*, 28. svibnja 1985., § 57, Serija A br. 93, and *Stubbings and Others v. the United Kingdom*, 22. listopada 1996., § 50, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV).

1. Je li ograničenje imalo legitiman cilj

(a) Tvrdnje stranaka

64. Vlada je ustvrdila da je ograničenje prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu u ovome predmetu imalo legitiman cilj, jer interesi pravne sigurnosti zahtijevaju da vjerovnici s pasivnim držanjem koji svoja prava ne ostvare u utvrđenom roku, nakon proteka zastarnog roka gube pravo prisilnim putem ostvarivati svoju tražbinu.

65. Podnositelj zahtjeva s time se složio.

(b) Ocjena Suda

66. Sud ponavlja da rokovi zastare imaju više važnih svrha, a to je osigurati pravnu sigurnost i konačnost, zaštititi moguće tuženike od zastarjelih potraživanja koje bi možda bilo teško osporiti i spriječiti nepravdu koja bi mogla nastati kad bi sudovi bili prisiljeni odlučivati o događajima koji su se zbili u dalekoj prošlosti na temelju dokaza koji bi možda postali nepouzdanima i nepotpunima zbog proteka vremena (vidi *Stubbings and Others*, prethodno citirano, § 51; te, *mutatis mutandis*, *Vo v. France* [GC], br. 53924/00, § 92, ECHR 2004-VIII; te *J.A. Pye (Oxford) Ltd and J.A. Pye (Oxford) Land Ltd v. the United Kingdom* [GC], br. 44302/02, §§ 68-69, ECHR 2007-X). Prema tome, postojanje roka zastare samo po sebi nije u suprotnosti s Konvencijom. Ono što Sud treba utvrditi jest je li u određenom predmetu karakter dotičnoga roka i/ili način na koji se on primjenjuje u skladu s Konvencijom (vidi, *mutatis mutandis*, *Phinikaridou v. Cyprus*, br. 23890/02, § 52, ECHR 2007-XIV (izvadci)).

2. *Je li ograničenje bilo razmjerno legitimnom cilju koji se nastojao ostvariti*

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

67. Vlada je naglasila da, na temelju članka 379. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima, potraživanja utvrđena pravomoćnom presudom – poput podnositeljevog potraživanja u ovome predmetu – zastarijevaju u roku od deset godina, što znači da je rok zastare za takva potraživanja duži od općeg zastarnog roka. Zapravo, podnositelj zahtjeva koristio je blagodat najdužeg zastarnog roka predviđenog Zakonom o obveznim odnosima. Unatoč tome, podnositelj zahtjeva svoj je prvi ovršni prijedlog podnio tek mjesec dana prije proteka tog zastarnog roka, a nakon toga se u tom postupku ponašao pasivno, zbog čega je ovršni sud smatrao da je odustao od prijedloga, kao posljedica čega nije došlo do prekidanja zastarnog roka.

68. Naime, tijekom ovršnoga postupka sud je podnositelja zahtjeva pozvao da ispravi svoj ovršni prijedlog jer je poslovni broj naveden u rješenju o priznanju od 20. studenoga 2001. bio netočan, zbog čega je trebao zatražiti njegovo ispravljanje. Ovršni je sud podnositelja zahtjeva uputio kako i u kojem roku treba ispraviti svoj ovršni prijedlog, te ga je upozorio na posljedice propuštanja da to učini. Međutim, podnositelj zahtjeva nije postupio po nalogu suda, a za to nije imao opravdanog razloga. Sudu nije dostavio traženi dokument ni u ostavljenom roku ni kasnije, to jest do donošenja rješenja od 6. kolovoza 2002. kojim je njegov ovršni prijedlog

odbačen. U vezi s time, Vlada je istaknula da je podnositelj zahtjeva raspolagao ispravkom rješenja o priznanju u vrijeme kad ga je ovršni sud pozvao da ga dostavi. Štoviše, podnositelj zahtjeva je, u žalbi protiv rješenja o odbacivanju njegovog ovršnog prijedloga, i sam izjavio da ispravak rješenja nije dostavio zbog toga što je smatrao da je dužnost suda pribaviti ga po službenoj dužnosti. Podnositelja zahtjeva zastupali su odvjetnici iz Hrvatske kojima su morale biti poznate posljedice nepostupanja po zaključku suda u ovršnom postupku.

69. Zbog svega toga, Vlada je smatrala da podnositelju zahtjeva nisu nametnuti nerazumni rokovi, niti mu je onemogućeno ostvariti svoja prava. Osim toga, s obzirom na to da je ovršni postupak strogo formalni postupak u kojemu ovršni sud postupa isključivo prema prijedlogu ovrhovoditelja kojem moraju biti priložene sve potrebne isprave (valjana ovršna isprava bitna je pretpostavka za provođenje ovrhe), Vlada smatra da je podnositelj zahtjeva zbog svog pasivnog držanja isključivo odgovoran zbog toga što je njegov ovršni prijedlog odbačen.

(ii) Podnositelj zahtjeva

70. Podnositelj zahtjeva ostao je pri prethodno spomenutim tvrdnjama (vidi stavke 45. do 50. ove presude). Uz to je istaknuo da ga je u prvom ovršnom postupku Općinski sud u Koprivnici pozvao da dostavi ispravak rješenja o priznanju iako je to rješenje izdao taj isti sud, u postupku za priznanje strane presude. Dakle, umjesto što je od njega zatražio da dostavi ispravak rješenja, sud je jednostavno mogao izvršiti uvid u spis predmeta koji se odnosio na postupak za priznanje strane presude. Zbog svega toga i s obzirom na činjenicu da je taj isti sud napravio *lapsus calami* koja je zahtijevala ispravak, podnositelj zahtjeva smatrao je da odbacivanje njegovog ovršnog prijedloga zbog toga što nije dostavio ispravak rješenja o priznanju u danim okolnostima nije bilo razmjerno.

(b) Ocjena Suda

71. Da bi se mogao uvjeriti da proglašenjem ovrhe nedopuštenom nije narušena sama bit podnositeljevog "prava na sud", Sud mora ispitati je li zbog stava domaćih sudova da pokretanje postupka za priznanje strane presude od strane podnositelja zahtjeva nije prekinulo zastarni rok od deset godina, te zbog sankcija za nepoštivanje tog roka koja je uslijedila, povrijeđeno načelo razmjernosti (vidi, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. France*, 23. listopada 1996., § 42, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V, te *Osu v. Italy*, br. 36534/97, § 35, 11. srpnja 2002.).

72. U vezi s time, Sud se poziva na svoja prethodno iznesena utvrđenja u odnosu na podnositeljev prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz

Konvenciju, prema kojima je podnositelj zahtjeva mogao razumno očekivati da će pokretanje postupka za priznanje strane presude prekinuti tijekom zastarnog roka, te da presuda Općinskog suda u Koprivnici od 28. rujna 2004., kojom je riješeno suprotno, nije bila u skladu s utvrđenom sudskom praksom Vrhovnoga suda (vidi stavke 54. do 56. ove presude). U tim okolnostima, zbog odbijanja domaćih sudova da dopuste ovrhu priznate strane presude od 15. listopada 1991., donesene u korist podnositelja zahtjeva, povrijeđeno je načelo razmjernosti, čime je narušena sama bit podnositeljevog prava na pristup sudu.

73. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE U VEZI S ČLANKOM 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

74. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i da nije imao djelotvorno pravno sredstvo protiv odluke domaćih sudova o odbijanju ovrhe priznate strane presude od 15. listopada 1991. Pozvao se na članak 13. Konvencije, u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Članak 13. glasi kako slijedi:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

75. Vlada je osporila tu tvrdnju.

76. Kao što je već navedeno (vidi stavak 41.), do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje vlasništva došlo je kad je Općinski sud u Koprivnici, svojom presudom od 8. lipnja 2004. proglasio nedopuštenom ovrhu strane presude donesene u njegovu korist zbog toga što je u odnosu na nju nastupila zastara. Podnositelj zahtjeva žalio se protiv te presude, a poslije je podnio i ustavnu tužbu.

77. Sud u vezi s time ponavlja da "djelotvornost" "pravna sredstva" u smislu članka 13. ne ovisi o izvjesnosti povoljnog ishoda za podnositelja zahtjeva (vidi *Kudła v. Poland* [GC], br. 30210/96, § 157, ECHR 2000-X). Sud stoga konstatira da je podnositelj zahtjeva imao na raspolaganju djelotvorna pravna sredstva kojima je mogao prigovoriti protiv povrede svoga prava na mirno uživanje vlasništva na temelju Konvencije – žalbu i ustavnu tužbu – koje je i iskoristio. Sama činjenica da ishod žalbenog postupka i postupka pred Ustavnim sudom nije za njega bio povoljan ta pravna sredstva ne čini nedjelotvornima.

78. Iz toga slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. Konvencije kao očigledno neosnovan, pa se mora odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 14. KONVENCIJE

79. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i da je pretrpio diskriminaciju ustvrdivši da su hrvatski sudovi odbili izvršiti priznatu stranu presudu od 15. listopada 1991. zbog njegovoga crnogorskog podrijetla i državljanstva. Pozvao se na članak 14. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

80. Sud smatra da je ovaj prigovor nepotkrijepljen jer podnositelj zahtjeva nije iznio nikakve pojedinosti. Osim toga, nema dokaza koji bi upućivali na to da su u svome odlučivanju domaći sudovi bili vođeni neprihvatljivim motivima, poput podnositeljevog državljanstva ili etničkoga podrijetla.

81. Iz toga slijedi da je ovaj prigovor također nedopušten prema članku 35. stavku 3. Konvencije kao očigledno neosnovan, pa se mora odbiti na temelju njezinoga članka 35. stavka 4.

V. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

82. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

83. Sud ponavlja da presuda u kojoj utvrdi postojanje povrede nameće tuženoj državi pravnu obvezu da stane na kraj povredi i nadoknadi štetu za njezine posljedice. Ako nacionalno pravo ne dopušta naknadu štete, ili ako dopušta tek djelomičnu naknadu štete članak 41. ovlašćuje Sud da povrijeđenoj stranci prema potrebi pruži naknadu za koju smatra da je primjerena (vidi *Iatridis v. Greece* (pravedna naknada) [GC], br. 31107/96, §§ 32-33, ECHR 2000-XI). U svezi s time, Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva sada može, na temelju članka 428.a Zakona o parničnom postupku, Općinskom sudu u Koprivnici podnijeti zahtjev za ponavljanje prethodno spomenutog parničnog postupka za proglašenje ovrhe dopuštenom u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

84. S obzirom na narav prigovora podnositelja zahtjeva i razloge zbog kojih je utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, Sud smatra da bi u ovome predmetu

najprimjereniji oblik zadovoljštine bio da se u odgovarajućem roku ponovi postupak koji je bio predmet prigovora (vidi, *mutatis mutandis*, *Trgo v. Croatia*, br. 35298/04, § 75, 11. lipnja 2009.; *Lungoci v. Romania*, br. 62710/00, § 56, 26. siječnja 2006., te *Yanakiev v. Bulgaria*, br. 40476/98, § 90, 10. kolovoza 2006.).

85. Uzimajući u obzir sve što je prethodno izneseno i imajući na umu činjenicu da pravni zastupnici podnositelja zahtjeva nisu podnijeli zahtjev za pravednu naknadu, Sud smatra da nema potrebe dosuditi mu ikakav iznos s tog naslova.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* dopuštenima prigovore o mirnom uživanju vlasništva i o pristupu sudu, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br 1 uz Konvenciju;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 1. travnja 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

André Wampach
Zamjenik tajnika Odjela

Christos Rozakis
Predsjednik

- U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilažu sljedeća izdvojena mišljenja
- (a) suglasno mišljenje suca Spielmanna;
 - (b) suglasno mišljenje suca Malinvernija.

C.L.R.
A.M.W.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA SPIELMANNA

(Prijevod)

I.

1. Kao i sve moje kolege glasovao sam za utvrđenje povrede članka 1. Protokola br. 1 i članka 6. Konvencije.

2. Međutim, kao i sucu Malinverniju, teško mi je složiti se s načinom rasuđivanja koji je Sud vodio utvrđenju povrede članka 6. Konvencije. Iako i sam smatram da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6., to se nije dogodilo zbog toga što je podnositelju zahtjeva povrijeđeno pravo na *pristup sudu*, već zbog toga što su, očitovanjem *pretjeranog formalizma* i *proizvoljnim* tumačenjem mjerodavnih zakonskih odredaba, pravosudna tijela podnositelju zahtjeva uskratila pravo na *pošteno suđenje* koje mu je pripadalo (vidi stavak 15. suglasnog mišljenja suca Malinvernija).

3. U stavku 61. presude Sud se pravom, u razmatranju tog pitanja s gledišta ovrhe sudskih odluka, poziva na presudu *Hornsby v. Greece* (19. ožujka 1997., § 40, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II). Potrebno se podsjetiti da je u predmetu *Hornsby* Sud presudio sljedeće:

"40. Sud ponavlja da, prema njegovoj utvrđenoj sudskoj praksi, članak 6. stavak 1. svakome osigurava pravo da pred sud ili tribunal iznese svaki zahtjev vezan za svoja građanska prava i obveze. U taj je članak time ugrađeno "pravo na sud", čiji je jedan vid pravo na pristup, to jest pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskim stvarima (vidi presudu u predmetu *Philis v. Greece* od 27. kolovoza 1991., Serija A br. 209, str. 20, § 59.). Međutim, to bi pravo bilo iluzorno kad bi domaći pravni sustav dopustio da pravomoćne, obvezujuće sudske odluke ostanu neovršive štetu jedne stranke. Bilo bi nezamislivo da članak 6. stavak 1. s jedne strane iscrpno opisuje postupovna jamstva koja se pružaju strankama u sporu, to jest, postupak koji je pošten, javan i brz, a da se pritom ne štiti ovrha sudskih odluka. Tumačiti članak 6. na način kao da se tiče isključivo pristupa sudu i vođenja postupka vjerojatno bi dovelo do situacija koje nisu u skladu s načelom vladavine prava, koju su se države ugovornice obvezale poštivati prilikom ratificiranja Konvencije (vidi *mutatis mutandis*, presudu u predmetu *Golder v. the United Kingdom* od 21. veljače 1975., Serija A br. 18, str. 16-18, §§ 34.-36.). U smislu članka 6., ovrha presude koju je donio bilo koji sud mora se stoga smatrati sastavnim dijelom "suđenja". Osim toga, Sud je ovo načelo već prihvatio u predmetima koji su se odnosili na duljinu postupka (vidi, među novijim predmetima, presude *Di Pede v. Italy* i *Zappia v. Italy* od 26. rujna 1996., *Reports of Judgments and Decisions*, 1996-IV, str. 1383-1384, §§ 20.-24., odnosno str. 1410-1411, §§ 16.-20.)."

4. Ovrha odluke *slijedi* nakon suđenja, za razliku od pitanja pristupa sudu koje *prethodi* suđenju.

5. Sud je nedavno proširio načelo utvrđeno u presudi *Hornsby* na ovrhu stranih odluka. U svojoj odluci u predmetu *McDonald v. France* od 29. travnja 2008.¹, presudio je sljedeće:

"Sud priznaje da je odbijanje davanja dopuštenja za ovrhu presuda američkog suda predstavljalo miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na pošteno suđenje."² (prijevod)

6. U ovome predmetu podnositelju zahtjeva uskraćeno je pošteno suđenje na koje je imao pravo. Međutim, problem se javio u završnoj fazi postupka, gledanog u cjelini. Prema mojemu mišljenju, pitanje koje se javilo nije, stoga, bilo pitanje pristupa sudu.

¹ (Br. 18648/04), objavljeno u *Clunet (Journal de droit international)*, 2009, str. 193, komentar Fabiena Marchadiera; te *Revue critique de droit international privé*, 2008, str. 830, komentar Patricka Kinscha.

² Potrebno je napomenuti da se presuda u predmetu *Pellegrini v. Italy* (br. 30882/96, ECHR 2001-VIII) odnosila na suprotnu situaciju (ograničenja što ih Konvencija nameće u odnosu na mogućnost davanja dopuštenja, u skladu s domaćim pravom, za ovrhu stranih presuda u kojima se ne poštuje europski standard poštenog suđenja). Pravni su stručnjaci komentirali prethodno spomenutu odluku *McDonald* kako slijedi:

"[Odluka] uvodi inovativni pristup ... u vezi s tim pitanjem, time što ubuduće omogućuje pravo na priznanje ili ovrhu stranih presuda izravno povezati s pravom na pošteno suđenje. Tako se poštivanje stranih presuda kao takvih, neovisno i o kakvim materijalnim pravima o kojima je eventualno riječ, smatra dovoljnom osnovom za pravo na njihovu međunarodnu ovrhu" (Patrick Kinsch, *Revue critique de droit international privé*, 2008, str. 839) (prijevod).

Ili:

"Sud prihvaća – prvi put (pitanje je izričito bilo ostavljeno otvorenim u predmetu *Sylvester v. Austria* (br. 2) presuda od 9. listopada 2003., br. 54640/00) – da se za odbijanje priznanja strane presude može smatrati da predstavlja miješanje u pravo na pošteno suđenje" (ibid., str. 838-39) (prijevod).

Ili:

"... Članak 6. Konvencije odnosi se na sve faze suđenja, uključujući i ovrhu presude. A u tom se pogledu ne smije praviti nikakva razlika s obzirom na podrijetlo presude" (Fabien Marchadier, *Clunet*, 2009, str. 196) (prijevod).

Ovo pitanje već neko vrijeme zaokuplja umove pravnih stručnjaka (vidi Fabien Marchadier, *Les objectifs généraux du droit international privé à l'épreuve de la Convention européenne des droits de l'homme*, Bruxelles, Bruylant, 2007, br. 272 et seq., osobito br. 275 (koji se odnosi na obvezu priznanja stranih presuda *de plano*); Patrick Kinsch, "Utjecaj ljudskih prava na primjenu stranoga prava i priznanje stranih presuda – Pregled predmeta što su ih rješavale europske institucije za ljudska prava ("The Impact of Human Rights on the Application of Foreign Law and on the Recognition of Foreign Judgments – A Survey of the Cases Decided by the European Human Rights Institutions"), u T. Einhorn and K. Siehr, ur., *Međukontinentalna suradnja kroz privatno međunarodno pravo – Eseji u znak sjećanja na Petera E. Nygha (Intercontinental Cooperation Through Private International Law – Essays in Memory of Peter E. Nygh*, Haag, 2004, str. 197-228; Patrick Kinsch, *Droits de l'homme, droits fondamentaux et droit international privé, Recueils de cours de l'Académie de Droit International de la Haye*, sv. 318 (2005), osobito str. 94: "Le refus de la reconnaissance d'un jugement étranger en tant qu'ingérence dans des droits garantis"; te Fabien Marchadier, "La protection européenne des situations constituées à l'étranger", *Dalloz*, 2007, str. 2700).

II.

7. Kao i mome kolegi, sucu Malinverniju, bilo bi mi uistinu drago da je načelo ponavljanja postupka, zbog njegove važnosti, spomenuto u izreci presude (vidi stavak 17. suglasnog mišljenja suca Malinvernija i citiranu literaturu).

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA MALINVERNIJA

(Prijevod)

1. Zajedno sa svim svojim kolegama glasovao sam za utvrđenje povrede članka 1. Protokola br. 1 i članka 6. Konvencije.

2. I dok se u svakom pogledu slažem s načinom rasuđivanja koji je Sud vodio utvrđivanju povrede članka 1. Protokola br. 1, teže mi se složiti s pristupom koji je Sud slijedio kad je utvrdio povredu članka 6. Konvencije.

3. Sud je u biti utvrdio povredu članka 6. zbog toga što podnositelj zahtjeva nije imao *pravo na sud*, kao što taj članak implicitno zahtijeva: "Stoga se, prema mišljenju Suda, za presudu Općinskog suda u Koprivnici od 8. lipnja 2004. kojom je nedopuštenom proglašena ovrha prethodno spomenute presude crnogorskog suda može smatrati da nameće ograničenje podnositeljevu pravu na pristup sudu" (vidi stavak 62. presude). U nastavku Sud vrlo logično postavlja pitanje "je li podnositeljevo pravo na pristup sudu tom odlukom na neprimjeren način ograničeno" (*ibid*).

4. Pitam se je li to ispravan pristup.

5. Uostalom, "dana 16. listopada 2001. podnositelj zahtjeva pokrenuo je izvanparnični postupak pred Općinskim sudom u Koprivnici sa zahtjevom da se ... strana presuda prizna u Hrvatskoj", a "dana 20. studenoga 2001. Općinski je sud prihvatio podnositeljev zahtjev i donio rješenje o priznanju presude crnogorskog suda" (vidi stavke 7. i 8. presude).

6. To me navodi na zaključak da je podnositelj zahtjeva zapravo imao pravo na pristup sudu. Postupak, koji je pokrenut 16. listopada 2001. podnošenjem prijedloga Općinskom sudu u Koprivnici, okončan je 8. lipnja 2004., kad je taj isti sud odbacio podnositeljev prijedlog. Tijekom čitavog tog razdoblja, razni sudovi koji su bili uključeni nisu bili neaktivni. Tako je, kad je podnositelj zahtjeva 4. ožujka 2002. zatražio ispravak rješenja zbog toga što je u njemu bilo netočno navedeno da je poslovni broj priznate presude bio P-437/97, umjesto P-437/87, Općinski sud u Koprivnici donio rješenje o ispravku pogreške, koje je punomoćnicima podnositelja zahtjeva dostavljeno dva dana nakon toga (vidi stavke 9. i 10.).

7. Općenito govoreći, može li se za pravo na pristup sudu reći da je povrijeđeno isključivo zbog činjenice da je protekom vremena u odnosu na određenu radnju nastupila zastara? Nisam siguran da može.

8. Želio bih napomenuti i da nadležni sudovi nose značajan dio odgovornosti za činjenicu da se radnja nije mogla provesti jer je pala u zastaru.

9. Kao prvo, pokazali su *pretjerani formalizam*. Općinski sud u Koprivnici sam je s pravom ispravio pogrešku u pisanju koja se odnosila na broj predmeta (vidi stavak 10. presude). Nažalost, povodom žalbe ovršenika, žalbeni je sud – prema mome mišljenju pogrešno – ukinuo

rješenje o ovrsi od 6. veljače 2002. zbog tipkarske pogreške u broju predmeta. Iako je priznao da je ta nepodudarnost možda posljedica pogreške u pisanju, unatoč tome ukinuo je rješenje o ovrsi, dajući prednost načelu stroge formalne zakonitosti (vidi stavak 14.).

10. Predmet je stoga vraćen prvostupanjskom sudu koji je od podnositelja zahtjeva zatražio da broj predmeta ispravi u skladu za zahtjevom žalbenog suda. Kako je zbog podnošenja daljnjih žalbi vrijeme protjecalo, podnositeljev prijedlog pao je u zastaru. Dana 28. rujna 2004. Županijski sud u Koprivnici odbio je žalbu podnositelja zahtjeva.

11. Može li se u tim okolnostima razumno tvrditi da podnositelj zahtjeva nije imao pristup sudu?

12. Osim što su bila kriva zbog *pretjeranog formalizma*, nadležna pravosudna tijela također su *pogrešno protumačila i primijenila* mjerodavne odredbe domaćega prava. Tumačeći mjerodavne odredbe, domaći su sudovi utvrdili da podnošenje prijedloga za priznanje strane sudske presude ne predstavlja vjerovnikovu radnju koja može prekinuti zastarijevanje u smislu članka 388. Zakona o obveznim odnosima jer niti je poduzeta protiv dužnika niti je poduzeta radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja. Prema tome, kad je podnositelj zahtjeva podnio svoj prijedlog za priznanje strane presude, nije došlo do prekida zastare.

13. Nema sumnje da je tumačenje domaćih sudova u smislu da pokretanje postupka za priznanje strane presude od strane podnositelja zahtjeva nije prekinulo desetogodišnji rok zastare bilo nepredvidljivo. Tumačenje koje bi više išlo u korist podnositelja zahtjeva, a time i samog pojma poštenog suđenja, bilo bi da se utvrdilo da pokretanje postupka za priznanje strane presude prekida zastarni rok. Kao što se to navodi u presudi u odnosu na članak 1. Protokola br. 1., neodrživo je smatrati da pokretanje postupka za priznanje strane presude ne prekida rok zastare (vidi stavak 55.).

14. Ukratko, smatram da su domaći sudovi mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima protumačili jako pogrešno i primijenili ih na način koji graniči s proizvoljnošću.

15. Moj je zaključak stoga da je u ovome predmetu došlo do povrede člana 6., i to ne zbog toga što je podnositelju zahtjeva uskraćeno pravo na *pristup sudu*, već zbog toga što su, očitovanjem *pretjeranog formalizma* i *proizvoljnim* tumačenjem mjerodavnih zakonskih odredaba, nadležna pravosudna tijela podnositelju zahtjeva uskratila pravo na *pošteno suđenje*.

16. U stavku 84. presude navodi se da "s obzirom na narav prigovora podnositelja zahtjeva i razloge zbog kojih je utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, Sud smatra da bi u ovome predmetu najprimjereniji oblik zadovoljštine bio da se u odgovarajućem roku ponovi postupak koji je bio predmet prigovora".

17. Iz razloga koje sam objasnio u više navrata, bilo sam ili zajedno s drugim sucima, a osobito sucem Spielmannom,³ bilo bi mi uistinu drago da je to načelo, zbog njegove važnosti, spomenuto u izreci presude.

³ Vidi moja zajednička suglasna mišljenja sa sucem Spielmannom priložena sljedećim presudama: *Vladimir Romanov v. Russia* (br. 41461/02, 24. srpnja 2008.); *Ilatovskiy v. Russia* (br. 6945/04, 9. srpnja 2009.); *Fakiridou and Schina v. Greece* (br. 6789/06, 14. studenoga 2008.); *Lesjak v. Croatia* (br. 25904/06, 18. veljače 2010.); te *Prežec v. Croatia* (br. 48185/07, 15. listopada 2009.). Vidi i moje suglasno mišljenje kojemu su se pridružili suci Casadevall, Cabral Barreto, Zagrebelsky i Popović u predmetu *Cudak v. Lithuania* ([GC], br. 15869/02, 23. ožujka 2010.), kao i suglasno mišljenje sudaca Rozakisa, Spielmanna, Ziemelea i Lazarove Trajkovske u predmetu *Salduz v. Turkey* ([GC], br. 36391/02, ECHR 2008-...).